

Udgivet 13.02.2025

Læggekartofler til økologisk dyrkning

Læs herunder om praksis for dispensation til brug af ikke-økologiske læggekartofler og regler for anmeldelse af hjemmeproducerede læggekartofler på økologiske arealer eller omlægningsarealer.

Af Tove Mariegaard Pedersen, Birgit Ingvorsen

Vær opmærksom på at 1. marts er frist for at søge om dispensation til brug af ikke-økologisk læggemateriale af kartofler, denne frist gælder dog ikke for hjemmeproducerede læggekartofler.

Landbrugsstyrelsen indførte i 2020 en tidsfrist for ansøgning om dispensation til brug af ikke-økologisk læggemateriale af kartofler, og dispensationspraksis betyder, at der vil være begrænset mulighed for at ansøge om dispensation til at bruge ikke-økologisk læggemateriale.

Frist for at ansøge om dispensation 1. marts

Det er vigtigt at være opmærksom på, at ansøgninger om dispensation til brug af ikke-økologisk læggemateriale af kartofler skal være Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) i hænde senest 1. marts. Efter denne dato gives der som udgangspunkt ikke dispensation.

Dog kan du indsende ansøgning om eget hjemmeproduceret læggemateriale efter 1. marts, og der kan også i særlige tilfælde ansøges om dispensation efter 1. marts, hvis et parti er blevet kasseret.

OrganicXseeds - sortsgrupper og kategorier, der afgør muligheden for dispensation

I OrganicXseeds er kartoffelsorter opdelt i otte sortsgrupper. Opdelingen gør det lettere at orientere sig om tilgængelighed af sorter. Den samme sort kan fremgå af flere sortsgrupper.

Sortsgrupper:

- Bagekartoffel
- Chipskartoffel
- Pommies frites kartoffel
- Specialsorter uden for kategori (spisekartofler som f.eks. Blue Congo)
- Spisekartoffel middeltidlig
- Spisekartoffel sen
- Spisekartoffel tidlig
- Stivelseskartoffel

I OrganicXseeds står der ud for hver enkelt sortsgruppe, hvilken mulighed der er for at søge dispensation: Kategori 1 eller Individuel tilladelse.

Kategori 1 betyder, at det i udgangspunktet ikke er muligt at opnå dispensation. Det kræver ekstraordinære omstændigheder at opnå en dispensation.

Individuel tilladelse betyder, at der er mulighed for at søge dispensation. For at opnå individuel tilladelse skal du redegøre for, hvorfor du ikke kan anvende de tilgængelige økologiske sorter på din bedrift, og hvorfor du har behov for at anvende ikke-økologiske sorter.

Din ansøgning kan indeholde oplysninger om dyrknings- og kvalitetsegenskaber, som er af væsentlig betydning for din bedrift, problemer med skadegørere eller jordbårne sygdomme som gælder specifikt for din bedrift eller oplysninger om sortens specielle egenskaber, det kunne f.eks. være i forhold til vækst, smag, udseende m.v.

Kategori 1 begrænser mulighed for dispensation til ikke-økologisk læggemateriale

Spisekartofler blev allerede i 2022 omfattet af kategori 1, idet Landbrugsstyrelsen vurderede, at der er et tilstrækkeligt udbud af sorter. I 2025 har Styrelsen undtagelsesvist valgt at ændre kategori 1 til individuelle tilladelser for alle kategorier af spisekartofler på grund af særlige udfordringer i dyrkningssæsonen 2024. Kategori 1 betyder, at det som udgangspunkt ikke er muligt at opnå dispensation til ikke-økologisk læggemateriale. Sortsgrupperne specialsorter og stivelseskartofler er fortsat i kategorien Individuel tilladelse, men chips- og pommes frites-kartofler er i 2025 overgået til kategori 1. I 2025 evalueres det, hvorvidt der er kommet tilstrækkeligt økologisk materiale på markedet til at flytte flere sortsgrupper til Kategori 1.

Når der er kategori 1, kan der i udgangspunktet kun opnås tilladelse til ikke-økologisk læggemateriale til brugskartofler i forbindelse med afprøvning i små markforsøg, i forbindelse med sortsbevaring eller, hvis produktionen af læggemateriale er gået helt eller delvist tabt. Det er vigtigt at kunne dokumentere sidstnævnte med billedokumentation, eller ved indkøbt læggemateriale, en afsyningskontrol fra Styrelsen. Husk også her at ansøge om dispensation, inden du indkøber læggemateriale.

Ansøgning om individuel tilladelse til læggemateriale af special- og stivelseskartofler

Du skal orientere dig i om klassifikationen i OrganicXseeds, men aktuelt kan der ansøges om individuel tilladelse til at anvende ikke-økologisk læggemateriale af special- og stivelseskartofler samt undtagelsesvis spisekartofler. Hvis der er udsolgt af økologisk læggemateriale i en sortsgruppe i OrganicXseeds, vil der kunne ansøges om individuel tilladelse til at anvende ikke-økologisk læggemateriale inden for den pågældende sortsgruppe.

Styrelsens varslingsliste: Ingen dispensation til samme sort i mere end to år i træk

For at fremme brugen af økologisk læggemateriale af kartofler, blev der indført varslingsliste for spisekartofler i 2020. Siden er spisekartofler overgået til kategori 1 (2022), og varslingslisten for spisekartofler er derfor ikke længere aktuel.

Formålet med varslingslisten for spisekartofler var, at der ikke skulle kunne opnås dispensation til den samme ikke-økologiske sort flere år i træk. Hvis en avler fik tildelt dispensation til at anvende en ikke-

økologisk sort, ville Styrelsen placere sorten på varslingsliste for ikke-økologisk læggemateriale på sin hjemmeside. På varslingslisten fremgik, hvornår dispensationsmuligheden for en specifik sort udløb. Hvis en sort blev ansøgt i 2020, så var den på varslingsliste i 2021, og fra 2022 ville det ikke være muligt at opnå dispensation til den specifikke sort.

Styrelsen har tidligere meldt ud, at der frem mod 2025 vil blive lavet varslingslister med ansøgte sorter indenfor øvrige sortsgrupper. Listen vil give mulighed for at følge udviklingen og planlægge hvilke sorter, der skal opformeres som økologisk læggemateriale (pt ingen melding om, hvorvidt dette vil blive anvendt). Der tages forbehold for ændring i praksis på området.

Fortsat mulighed for hjemmeproduceret læggemateriale og afprøvning af nye sorter

Du kan fortsat indkøbe ikke-økologisk læggemateriale til opformering af økologisk læggemateriale til næste års brug, udelukkende til egen avl til brug den kommende sæson og kun i en mængde, der svarer til det areal, hvor det hjemmeproducerede materiale (egen opformering) skal bruges næste år. Dette gælder også, hvis der er økologisk materiale i OrganicXseeds. Husk at du skal kunne dokumentere dette ved økologikontrollen.

Du skal kunne dokumentere indkøb af godkendt materiale, art, sort, mængde, marknummer, arealets størrelse, høstet mængde, frasortering og planlagt udsædsmængde af det hjemmeproducerede materiale. Der føres planteløgbog for materialet. Husk altid at ansøge om dispensation eller indtaste en bekræftelse i OrganicXseeds, inden du indkøber ikke-økologisk læggemateriale til egen opformering.

Skriv de nødvendige oplysninger i tekstfeltet i OrganicXseeds. Brug felt "e" i ansøgningskemaet. Du skal i tekstfeltet oplyse, hvor meget du forventer at høste i indeværende år og hvor meget, du forventer at lægge ud i efterfølgende år. Vær opmærksom på, at det indkøbte ikke-økologiske opformeringsmateriale udelukkende kan anvendes til produktion af læggemateriale til næste års egen økologiske produktion. Du kan ikke anvende det til økologisk foder eller konsum.

Du skal anmelde/ansøge om materiale til hjemmeproduceret udsæd, inden materialet lægges, men der er ikke krav om, at der skal indsendes ansøgning/anmeldelse inden fristen 1. marts, når der er tale om hjemmeproduceret læggemateriale. Det skal blot gøres inden materialet lægges. Du behøver ikke vente på svar på ansøgningen/anmeldelsen.

Hvis du ønsker at teste nye kartoffelsorter, kan du indkøbe dem som ikke-økologiske, så længe du ikke sælger de producerede kartofler som økologiske. Husk igen at ansøge om individuel tilladelse inden du indkøber læggemateriale.

Læggekartofler på økologiske omlægningsarealer

Læggekartofler til økologisk produktion kan dyrkes på arealer under omlægning til økologi. Der skal gå mindst 12 måneder fra omlægning inden optagning, for at læggekartoflerne har status som omlægningsvare.

Hvis du producerer eget læggemateriale, kan du anvende læggekartofler fra egne omlægningsmarker, selvom der er økologisk materiale i OrganicXseeds.

Økologiske kartofler til konsum skal altid dyrkes på et areal, som har været i økologisk drift i mindst to år, inden de økologiske kartofler lægges.

Plantenyhedsbeskyttede sorter – husk licensafgift

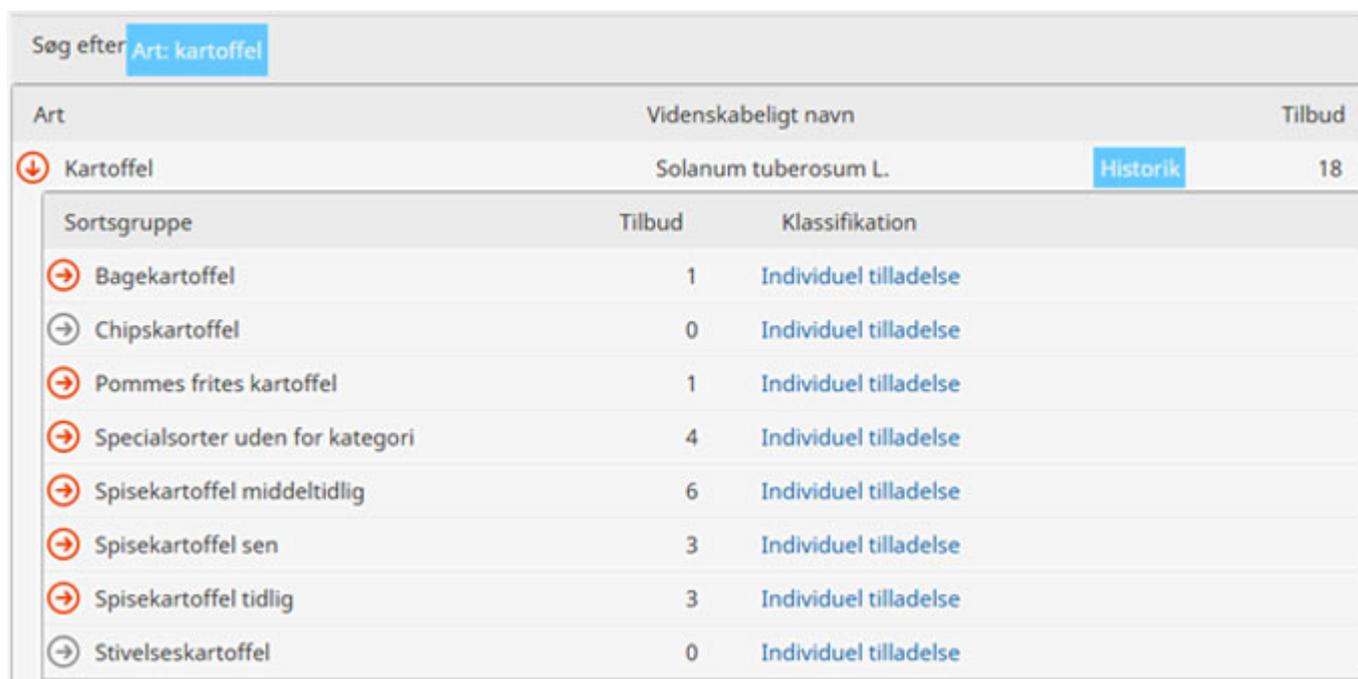
Danske Sortsejere er en sammenslutning af sortsejere, som opkræver licensafgift, også ved anvendelse af hjemmeproducerede læggekartofler. Du kan finde mere information om licensafgiften på Danske Sortsejeres hjemmeside.

Virksomheder melder sorter ind i OrganicXseeds

Virksomheder, der sælger økologiske læggekartofler, kan melde sorter og tilgængelighed ind i OrganicXseeds med angivelse af, hvilken sortsgruppe, sorten tilhører. Virksomhederne er forpligtet til at holde disse oplysninger opdateret. Kvalitetsvurderingen af de sorter, der udbydes i OrganicXseeds, reguleres som udgangspunkt via kvalitetskriterierne i [Bekendtgørelse om læggekartofler og avl af konsumkartofler \(Retsinformation\)](#) (<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/1240>) og baseres på kontrakten mellem udbyder og avler.

Hvis kvaliteten af det læggemateriale, der udbydes i OrganicXseeds, ikke er tilstrækkelig, kan det påklages til Styrelsen. Hvis der er tvivl om kvaliteten af det udbudte læggemateriale i OrganicXseeds, kan der rekvireres et syn ved Styrelsen mod gebyr. Dette vil som udgangspunkt kun være muligt ved det sidste parti økologiske læggemateriale inden for en given sortsgruppe.

Hvis der er tale om læggemateriale med omlægningsstatus, skal det fremgå af OrganicXseeds. Økologisk læggemateriale skal anvendes fortrinsvis frem for omlægningslæggemateriale af en given sort. Det betyder, at hvis begge dele er tilgængeligt, skal du anvende økologisk materiale.

Søg efter Art: kartoffel

Art	Videnskabeligt navn	Tilbud
⬇️ Kartoffel	Solanum tuberosum L.	Historik 18
Sortsgruppe	Tilbud	Klassifikation
➔ Bagekartoffel	1	Individuel tilladelse
➔ Chipskartoffel	0	Individuel tilladelse
➔ Pommes frites kartoffel	1	Individuel tilladelse
➔ Specialsorter uden for kategori	4	Individuel tilladelse
➔ Spisekartoffel middeltidlig	6	Individuel tilladelse
➔ Spisekartoffel sen	3	Individuel tilladelse
➔ Spisekartoffel tidlig	3	Individuel tilladelse
➔ Stivelseskartoffel	0	Individuel tilladelse

Udklip fra OrganicXseeds, der viser sortsgrupper, tilbud og klassifikation for kartofler (feb. 2025).

Ansøgning om dispensation til brug af ikke-økologisk læggemateriale

Du skal altid ansøge om dispensation via OrganicXseeds. Hvis du ikke har fået dit økologicerteringsnummer eller ikke kan få lov til at logge ind, skal du kontakte Styrelsen.

Yderligere information

- OrganicXseeds (<https://www.organicxseeds.dk/>) (<https://lbst.dk/meddelelser/meddelelse/nyhed/paamindelse-om-aendret-praksis-for-dispensationer-til-anvendelsen-af-ikke-oekologiske-laeggekartofler>)
- Landbrugs- og Fiskeristyrelsens side om kartofler (lbst.dk) (<https://lfst.dk/landbrug-og-planter/planter-og-froe/kartofler>)
- Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion (lbst.dk) (<https://lbst.dk/bedrift/oekologi/bliv-certificeret-oekolog/oekologisk-jordbrugsproducent>)

Administration af reglerne

Reglerne administreres af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. Innovationscenter for Økologisk Landbrug tager forbehold for ændringer i praksis.

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

For mere information

Tove MariEGAard Pedersen

Specialkonsulent
Jordfrugtbarhed, korn,
OrganicXseeds
+45 40 25 63 33
tove@icoel.dk

Birgit Ingvorsen

Chefkonsulent
Regler, tilskud
+45 23 74 37 98
biin@icoel.dk